

Θεοδώρου, ἐγένετο κύριος Θεσσαλονίκης καὶ ἤρξεν ἐπὶ δύο ἔτη. Κατὰ ταύτην τὴν ἐποχὴν ἐκυρίευσεν μέρος τι τῆς πατρικῆς ἐπικρατείας καὶ ὁ τοῦ προαναφερθέντος Μιχαὴλ συνώνυμος υἱὸς· ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτοι δὲν ἔχουσι σχέσιν πρὸς τὴν πραγματείαν μου παραλείπονται, καὶ μόνον τὴν χρονολογίαν αὐτῶν ἐκθέτω.

Χρονολογικὸς πίναξ τῶν Δεσποτῶν τῆς Ἠπείρου καὶ τῶν Αὐτοκρατόρων τῆς Θεσσαλονίκης.

Δεσπόζει τῆς Ἠπείρου.

Μιχαὴλ Α'. Ἀγγελοῦ Κομνηνὸς Δούκας.	1204—1214
Θεόδωρος ἀναγορευθεὶς μετὰ ταῦτα αὐτοκράτωρ Θεσσαλονίκης.	1214

Αὐτοκράτορες Θεσσαλονίκης.

Θεόδωρος.	1222—1230
Μανουὴλ ἀδελφὸς αὐτοῦ.	1230—1232
Ἰωάννης υἱὸς Θεοδώρου.	1232—1234
Ὁ αὐτὸς κυβερνήσας τὴν Θεσσαλονίκην ὡς δεσπότης.	1234—1244
Δημήτριος ἀδελφὸς αὐτοῦ.	1244—1246

Δεσπόζει τῆς Ἠπείρου.

Μιχαὴλ Β'. νόθος υἱὸς τοῦ Μιχαήλ Α'.	1230—1267
Νικηφόρος υἱὸς αὐτοῦ.	1267—1293
Θωμᾶς ἀδελφὸς τοῦ Νικηφόρου.	1293—1318

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω, τοῦ μὲν Θεοδώρου, Μανουὴλ καὶ Ἰωάννου, τῶν αὐτοκράτορευσάντων ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἐγνωρίζοντο νομίματα, τῶν δὲ Δεσποτῶν Ἠπείρου οὐδὲν ὑπῆρχε μέχρι τοῦδε γνωστόν. Ταῦτα πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχων πάντως, τὰ παρὰ τῶν Αὐτοκρατόρων Θεσσαλονίκης κοπέντα, καὶ πρὸ πάντων ἐκείνα τοῦ Μιχαήλ, τοῦ μὴ ἀρξάντος εἰμὴ δύο μόνον ἔτη, πιθανὸν ἐλογίσθην καὶ οἱ τῆς Ἠπείρου δεσπότης νὰ ἐκοψῶν ὅθιν πρὸ πολλοῦ ἐπεζητοῦν τοιοῦτόν τι, ἐλπίζων ὅτι θάπτεται ἢ βράδιον ἤθελον ἐπιτύχει. Ἐσχάτως Ἠπειρώτης τις κάτοικος Βερατίου μοι ἐκόμισεν νομίματα τινὰ Ἑλληνικὰ τῆς Ἀπολλωνίας, τοῦ Δυρρηνίου καὶ τῆς Ἠπείρου, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἔτυχεν καὶ τὸ ἀνωτέρω σπουδαῖον καὶ μοναδικὸν τοῦ Μιχαήλ Α' νομίσματος.

Τοῦτο εἶναι ἐκ λεπτοῦ ἐλάσματος, καὶ ὁμοιάζει τὰ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης βυζαντινὰ, πλὴν τῆς ἐργασίας, ἣτις ἔχει ἰδίον τινα χαρακτῆρα ἐκ πρώτης ἀρετηρίας πείθοντα ὅτι τὸ τοιοῦτον δὲν ἐκόπη ἐν Βυζαντίῳ. Ἡ διατήρησις αὐτοῦ, εἰς μὲν τὸ ἔμπροσθεν εἶναι καλλίστη καὶ διακρίνονται ἐντελῶς ἢ τὰ ἐπιγραφὴ καὶ ὁ τύπος, ἀλλ' εἰς τὸ ὀπίσθεν εἶναι ὁπωσοῦν βεβλαμμένος ὁ τύπος, μὴ φαινόμενος τοῦ ἀγγέλου καθαρῶς ὡς αἱ ἐν τῷ ἔμπροσθεν εἰκόνες. Ἡ βλάβη δὲ αὕτη δὲν προῆλθε βεβαίως ἐκ τῆς ὑπὸ τὴν γῆν μακρᾶς διαμονῆς τοῦ νομίσματος, ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς κατὰ τὴν σπιγρὴν τῆς ἐντυπώσεως μετακινήσεως τοῦ πετάλου. Ὁ τύπος τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ ἀναφέρεται

εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Δεσπότη· δύναται ὅμως νὰ θεωρηθῇ καὶ ἀπλῶς ὡς ἄγγελος, τότε δὲ ἀντίκειται τὸ ὄνομα τῆς οἰκογενείας τοῦ Μιχαήλ, ἐπεὶ ἀπίθανον δὲν εἶναι, ἐνῷ μάλιστα ἔχομεν εἰς μαρτύριον πλείστα Ἰσακίου τοῦ Ἀγγέλου, τοῦ ἐξαδελφου τοῦ, νομίσματα, φέροντα τὸν τύπον τοῦ Ἀρχαγγέλου πρὸς ὑπαίνυξιν τῆς Ἀγγέλων ἐπωνυμίας τοῦ αὐτοκράτορος.

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος νομίσμα, εἰμὶ εὐέλπις, θέλει εἶσθαι προδρομὸς ἄλλων μετ' οὐ πολὺ ἀνακαλυφθησομένων νομισμάτων τῶν δεσποτῶν τῆς Ἠπείρου, ἅτινα θέλουσι συμπληρώσει κενὸν μεγίστης ἀξίας ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ τῇ νομισματολογίᾳ. Ἄν ποτε δὲ εὐτυχῶς νὰ ἀνακαλύψω καὶ ἕτερόν τι τοιοῦτον, προθύμως καὶ πάλιν θέλω δημοσιεύσει αὐτὸ πρὸς γνῶσιν τῶν νομισματοφίλων.

Ἐν Κερκύρᾳ.

Π. ΛΑΜΠΡΟΣ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΕΩΣ.

—o—

Σημειοῦμεν ἐνταῦθα ἐν συντόμῳ τὴν κατάστασιν τῆς ἐν Πετρούπολει αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης, ἐξακριβωθείσαν κατὰ τὸ 1852 ἔτος.

Ἡ αὐτοκρατορικὴ τῆς Ρωσίας βιβλιοθήκη ἀνοίγεται εἰς τὸ δημόσιον τὰς μὲν καθημερινὰς, ἀπὸ τῆς δεκάτης μέχρι τῆς ἐνάτης μετὰ μεσημβρίας· τὰς δὲ κυριακὰς καὶ τὰς ἑορτάς ἀπὸ τῆς μεσημβρίας μέχρι τῆς τρίτης ὥρας. Διενεμήθησαν ἐντὸς τοῦ 1852 ἔτους, δύο χιλιάδες εἰσητήρια, τῶν ὁποίων ἐγένετο μυριάκις χρήσις.

Παρατηρήθη δὲ ὅτι ἐκ τῶν ζητηθέντων βιβλίων εἰκοσιτρεῖς μὲν χιλιάδες ἦσαν εἰς τὴν βωσικὴν, τέσσαρες δὲ ἢ πέντε εἰς ἄλλας γλώσσας γεγραμμένα.

Ἡ σύνταξις τοῦ καταλόγου προχωρεῖ μετὰ πολλῆς ταχύτητος· ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 1850 μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 1852 ἔτους, κατεγράφησαν διακόσιαι χιλιάδες τόμων. Ὁ κατάλογος τῆς βιβλιοθήκης συντάσσεται τριπλοῦς, καθ' ὕλην, κατ' ἀλφάβητον, καὶ κατὰ τὴν ἐν ταῖς θυρίσι κατάταξιν αὐτῶν.

Ἡ βιβλιοθήκη αὕτη ἐπλουτίσθη τὰ μέγιστα κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος διὰ πολλῶν ἀρχαίων χειρογράφων ρωσικῶν, βιβλίων, εἰκόνων, κλπ. ἀγορασθέντων ἀντὶ 150,000 ρουβλίων ἀργυρῶν, ἥτοι ἑξακοσίων ἐξήκοντα καὶ ἐπέκεινα χιλιάδων δραχμῶν. Πλὴν τῆς συλλογῆς ταύτης τοῦ Κ. Πογοδίνου, ἠγοράσθη καὶ ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Κ. Ροῦ, ἐδωρήθη ἡ τοῦ Κ. Βέργ, καὶ προσελήφθη καὶ μέρος τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ἑρμητιρίου. Ἐγένετο δὲ ἰδίως φροντίς νὰ συναχθῶσι πρὸ πάντων τὰ ρωσικὰ βιβλία, ἢ τὰ γεγραμμένα εἰς σλαβονικὴν γλῶσσαν ἐκκλησιαστικὴν, καθὼς καὶ ὅλα τὰ ξένα συγγράμματα ὅσα διαλαμβάνουσι περὶ Ρωσίας.

Μεταξύ δὲ τῶν πολυτίμων συγγραμμάτων αὐτῶν, ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ περὶ γεωγραφίας καὶ φυσικῆς ἱστορίας. Πλὴν τούτων ἠγοράσθησαν ἐπὶ 6201 συγγραμματα τέλεια, καὶ 859 ἐκδιδόμενα εἰς τεύχη.

Ἡ αὐτοκρατορικὴ βιβλιοθήκη τῆς Πετροπόλεως ἐπαινέται δια τὴν πλουσίαν συλλογὴν τῆς χειρογράφων σλαβικῶν, εἰς αὐξήσιν τῆς ὁποίας γίνονται δαπάναι ἀδρόταται. Ἐσχάτως ἐλήφθησαν ἀπὸ τῶν κοπτικῶν μοναστηρίων πλείστα χειρόγραφα ἀρχαιότατα καὶ σπουδαϊότατα. Διὰ τῆς ἐπιμελείας σοφοῦ τινος ἐπισκίφθεντος ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ τὴν Αἴγυπτον, ἡ αὐτοκρατορικὴ βιβλιοθήκη ἀπέκτησε τέσσαρα πολυτιμότερα χειρόγραφα, ἀνήκοντα εἰς μονὴν τινὰ τῆς ἐρήμου, καὶ περιέχοντα τὰ τέσσαρα βιβλία τοῦ Σαμουὴλ, τὰς ἐπιστολάς τοῦ ἀποστόλου Παύλου, ἐπιτομὴν τῶν συγγραμμάτων τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ βίου αὐτῶν, καὶ μεταφράσιν συριακὴν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τοῦ Εὐσεβίου. Κατὰ τὴν γνώμην δὲ τοῦ ἐμπειροτάτου περὶ τὴν γνώσιν τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν Δόρν, ὅλα τὰ χειρόγραφα τούτα εἶναι ἀρχαιότερα τῆς ὁγδόης ἑκατονταετηρίδος· τὸ τοῦ Εὐσεβίου φέρει τὴν χρονολογίαν τοῦ 463 ἔτους, ἥτοι 123 ἔτη μετὰ τὸ πρωτότυπον σύγγραμμα. Μόνον τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον κέκτηται χειρόγραφα τοιαύτης ἀξίας, εἰ καὶ ἐλλειπέστερα· διότι τὸ μὲν τῆς Πετροπόλεως περιέχει καὶ τὸ Η' καὶ τὸ Θ' καὶ τὸ Ι' βιβλίον, ἐκεῖνο δὲ μόνον τὰ πάντα πρῶτα.

Μεταξύ τῶν τεχνικῶν ἀντικειμένων ὅσα ἀπέκτησεν ἐσχάτως ἡ βιβλιοθήκη, ὑπάρχει καὶ μέγας ἀριθμὸς εἰκόνων ἐπὶ φλοιῷ φιλύρας, αἵτινες ζωγραφοῦνται ἰδίως διὰ τὸν λαὸν τῆς Ῥωσίας. Ἐπειδὴ δὲ αἱ εἰκόνες αὗται ἀποτελοῦσι μέρος οὐσιωδὲς οὐχὶ μόνον τῇ Ῥωσικῇ τέχνῃ ἀλλὰ καὶ τῇ φιλολογίᾳ, θέλομεν εἰπεῖ ὀλίγα τινὰ περὶ αὐτῶν. Εἰς τὴν Ῥωσίαν, ὡς καὶ εἰς πάντα ἄλλον τόπον, οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ μοναχοὶ ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι σοφοί, ἤγουν οἱ πρῶτοι οἵτινες ἐγίνωσκον τὸ γράφειν. Ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον ἡ εἰκονογραφία αὕτη ὑπῆρξε τὸ μόνον γνωστὸν εἶδος τῆς γραφῆς. Ἀπὸ τῶν κληρικῶν ἡ τέχνη μετέβη καὶ εἰς ἄλλους, καὶ οὕτω πῶς συνεκροτήθη τάξις ἰδιαίτερα εἰκονογράφων, μὴ ἀγνοούντων μὲν τὰ δόγματα τῆς θρησκείας, ἀναμιγνυσάντων ὅμως πολὺν μετ' αὐτῶν τὴν δεισιδαιμονίαν καὶ τὴν πλάνην.

Καὶ δὲν ἐξωγράφουν μὲν εἰκόνας ἐπὶ φλοιῷ μόνον σηαύδας καὶ φιλύρας, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ λίθων, καὶ ἐπὶ κασσitéρου καὶ ἐπὶ χαλκοῦ· πρὸς δὲ συνέθετον καὶ σύμβολα, καὶ ἐπιγραφὰς, καὶ ἄλλας εἰκόνας ἐχούσας χαρακτῆρα πνευματικόν τε συνάμα καὶ κοσμικόν. Καὶ ὅσας μὲν τὰ ἀντικείμενα ἦσαν καθαρῶς θρησκευτικά, μεταχειρίζοντο κυπάρισσον καὶ ἐλαιότριπτα χρώματα· ὅσας δὲ ἦσαν ἄλλου εἶδους, ἀπλοῦν ἔχον. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐξωγραφοῦντο πάντοτε κατὰ τὸ ἔθος, τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν γραφὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἐθεωροῦντο ὡς ἱερὰ, ὅπως καὶ τὰ πρῶτα, ὑπὸ τοῦ λαοῦ.

Ἡ τέχνη τοῦ ζωγραφεῖν οὕτω πῶς ἀγίους περιεσώθη καὶ μέχρις ἡμῶν, καὶ χωρὶς ὁλόκληρα τῶν νο-

μῶν Βολόγδαϊ, Βλαδιμίρου, Ἱεροσλάου καὶ Μόσχας· πορίζοντα τὰ πρὸς τὸ ζῆν διὰ τῆς βιομηχανίας ταύτης, ἀνταλλάσσοντες τὰς εἰκόνας, (ἐπειδὴ εἰς τὴν Ῥωσίαν αἱ εἰκόνες δὲν πωλοῦνται), μὲ ἄλλα ἐμπορεύματα.

Μεταξύ τῶν ἄλλων ἀρχαίων μνημείων, εὗρίσκειται τι εἰς ἄκρον περιέργον· ἥτοι χάρτης τῆς ὑδρογείου ἐπιγραφὴν ἔχων σλαβονικὴν λέγουσαν, ὅτι αἱ ἐρμηνεῖαι ὅσας περιέχει ἡ σφαῖρα μεταφράσθησαν ἐκ τοῦ λατινικοῦ. Δὲν φέρει δὲ οὐδεμίαν χρονολογίαν, καὶ φαίνονται ἐπ' αὐτῆς πολλὰ προσθήκαι καὶ διορθώσεις. Παριστάνει τὴν γῆν ὅλην διηρημένην εἰς τέσσαρα μέρη· τὴν Ἀσίαν, τὴν Ἀφρικὴν, τὴν Εὐρώπην καὶ τὸν Νέον Κόσμον. Πολλὰκις αἱ ἐρμηνεῖαι εἶναι καὶ ἀρεταὶ καὶ ἰδιόρρυθμοι ὡς αἱ ἐφεξῆς· «Ἡ νῆσος αὕτη εἶναι ἐρημος· κατοίκους μόνους ἔχει δράκοντας ἔχοντας μὲν πρόσωπον ὑπόλευκον καὶ σῶμα ἀνθρώπου, ὀνομαζομένους δὲ βασιλίχοις.» «Εἰς τὸν τόπον τοῦτον ζῶσιν ἀνθρωποφάγοι, οἵτινες ὅμως δὲν κατέφαγον τὸν ἅγιον Ἀνδρέαν ἐπισκεφθέντα αὐτούς.» «Ἡ νῆσος Μελίτη ὅπου εὗρίσκονται πολλοὶ σοφοὶ καὶ πεπαιδευμένοι, ἄγρια φυτὰ καὶ λάχανα, κτλ.»

Ὡς ἀληθὲς πατριώτης ὁ συγγραφεὺς τοῦ χάρτου τούτου παρέστησεν ἐπ' αὐτοῦ τὴν πόλιν τῆς Μόσχας, μὲ τὰ τεῖχη, καὶ τοὺς πύργους τῆς, ἑκταπὶν ἔχουσαν ὅσων καὶ ἡ Ἀμερικὴ· ἄλλος τις δὲ προσέθεσε μετὰ ταῦτα καὶ τὴν Πετρούπολιν· φαίνεται ὅμως ὅτι δὲν εἶχε πολλὴν ὑπόληψιν πρὸς τὴν μητρόπολιν ταύτην, ἐπειδὴ ἐσημείωσε ἀπλῶς αὐτὴν διὰ τινων εὐτελῶν ἑλκῶν καὶ ἄλλων δένδρων.

Ο ΠΡΕΣΒΥΣ ΤΗΣ ΝΕΠΩΛΗΣ.

—ο—

Πρὸ τεσσάρων ἐτῶν αἱ ἐφημερίδες τοῦ Λονδίνου περιεῖχον περιγραφὰς περιεργατάτας, τῶν ὁποίων αἱ λεπτομέρειαι ὁμοιάζον πολλάκις τὰς τῆς Καλιφῆς. Ἐξ αὐτῶν ἐπαναλαμβάνομεν ἐνταῦθα ὀλίγας τινάς, διὰ νὰ ἐξηγήσωμεν εἰς τὸν ἀναγνώστην ὑποῖα τὰ πρόσωπα ἅτινα παριστάνονται διὰ τῆς ἐπομένης εἰκόνας.

Μεταξύ τῶν ἀπείρων ἐπικρατειῶν εἰς ἃς διαμερίζεται ἡ ἀπέραντος χώρα τῆς Ἰνδικῆς, εἶναι καὶ τὸ βασίλειον τῆς Νεπώλης, συνορευθὲν πρὸς ἄρκτον μὲ τὸ Οὐράνιον Κράτος.

Ὁ πρωθυπουργὸς καὶ στρατάρχης τοῦ βασιλείου τούτου, Βαχαδούρ Κουρμάν Ραναγγῆ ὀνομαζόμενος, ἦλθε τὸ 1850 ἔτος εἰς Ἀγγλίαν ὡς πρέσβυς ἑκτακτος τοῦ ἡγεμόνος αὐτοῦ· εἶχε δὲ συνοδίαν ἐκ τριῶν καὶ τεσσάρων ὑπαλλήλων, βοηθῶν καὶ ὑπηρετῶν συγκατεμένων.

Σκοπὸς τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ ἦτο νὰ ἐγχειρίσῃ εἰς τὴν βασιλίαν τῆς Ἀγγλίας συγχαρητήριον ἑ-